

COVID-19 SÜRECİNDE DİJİTAL EBEVEYNLİĞİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Investigation Of Digital Parents In Different Variables In The Covid-19 Process

Dr. Öğretim Üyesi. Fatıma Firdevs ADAM KARDUZ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü, Sivas/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1765-6287>

Dr. Öğretim Üyesi. Fikri KELEŞOĞLU

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Balıkesir/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3736-0179>

ÖZET

Modern dünya hızla dijitalleşirken toplumun en küçük yapı taşı olan ailede ister istemez dijitalleşmektedir. Bu hızlı değişime ayak uydurmaya çalışan dijital ebeveynler hem çocuklarının dijital medya ile olan ilişkilerini düzenlemeye çalışırken hem de ebeveynlik uygulamalarına dijital dünyayı nasıl dahil edeceklerinin bir yolunu bulmaya çalışıyor. Özellikle evde kalmanın gerekli olduğu pandemi sürecinde aile bireylerinin teknolojik aletlerle temas oranı daha da artmıştır. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın amacı; Covid-19 sürecinde dijital ebeveynliğin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu çalışmada durum saptamaya dönük betimsel çalışma yapılmış olup anket-survey yöntemi ve kolaylı örnekleme yoluyla toplanmış verilerle yapılan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplamak için "Kişisel Bilgi ve Anket Formu" ile "Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın grubunu Sakarya ilindeki ebeveynler oluşturmaktadır. Araştırmanın grubu kolaylı örnekleme yöntemi ile seçilmiş yine aynı ilde yaşamakta olan 459 ebeveyn oluşturur. Elde edilen veriler SPSS Version 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiksel parametrelerin (aritmetik ortalama, standart sapma, frekanslar) yanı sıra, bağımsız örneklem t-testi, ANOVA kullanılmıştır. Araştırmada Covid-19 sürecinde dijital ebeveynliğin farkındalığı farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Dijital Ebeveynlik, Çocuk, Dijital Medya.

ABSTRACT

While the modern world is rapidly digitizing, it is inevitably digitalized in the family, the smallest building block of society. While trying to keep up with this rapid change, digital parents are trying to both organize their children's relationships with digital media and try to find a way of how to incorporate the digital world into their parenting practices. Particularly in the pandemic process, in which it is necessary to stay at home, the rate of contact of family members with technological devices has increased even more. Therefore, the purpose of this study is; Covid-19 is the study of digital parenting in terms of different variables. In this study, a descriptive study was made to determine the situation, and the relational screening model with data collected through survey-survey method and easy sampling was used. The universe of the research consists of the parents in the province of Sakarya. The sample of the study consists of 459 parents living in the same city, convenience sampling. "Personal Information and Questionnaire Form" and "Digital Parenting Awareness Scale" were used to collect data. The data obtained were analyzed with SPSS Version 22.0 program. Besides descriptive statistical parameters mean, standard deviation, frequencies), independent sample t-test, ANOVA were used. In the research, the awareness of digital parenthood in Covid-19 process is examined in terms of different variables.

Key Words: Covid-19, Digital Parenting, Child, Digital Media.

1. GİRİŞ

Dijital ebeveynlik, dijital medya ile ilişkilerin giderek daha fazla arttığı günümüzde hem ebeveynlerin hem de çocukların dijital medyayı günlük aktivitelerine ve ebeveynlik uygulamalarına dahil etmesiyle ortaya çıkan ebeveynlik biçimlerini tanımlayan popüler bir kavramdır (Mascheroni, Ponte & Jorge, 2018). Aile kavramı yapısı gereği çocukları da içerir. Ebeveynler enerjilerinin büyük çoğunluğunu tüm enerjisini evlatlarını emniyette ve güvenli tutmaya harcar. Ayrıca teknolojinin hızla ve kontrolsüzce geliştiği bu çağda sadece gerçek değil sanal dünyada yani çevrimiçi ortamda da ailelerin çocuklarını güvende tutma endişesi çok daha fazla olmaktadır. Çocuklar için güvenlik ve gizlilik sadece yabancılardan, virüsten korunma değil aynı zamanda sanal dünyada (sosyal medya, çevrimiçi oyunlar, çeşitli yazılımlar vb.) güvenlik açısından açık hedef haline gelmesine rağmen literatürde önem arz etmemektedir (Rode, 2009). Örneğin, mahremiyetle ilgili yapılan çalışmalar teknoloji kullanımındaki güvenlik konusuna odaklanmaz

(Palen & Dourish, 2003) veya kısaca bahsetmektedir (Lederer, Hong, Dey, & Landay, 2004) ancak gençlik kültürü üzerine odaklanmış çalışmalar cep telefonu ve sosyal medya ile ilgili mahremiyet kaygılarına odaklanmaktadır (Boyd,2007; Grinter & Eldridge, 2001; Grinter & Palen, 2002; March & Fleuriot, 2006). Evde aile içi rutinler (Crabtree & Rodden, 2004; Tolmie vd. 2007; Tolmie et al., 2002) ve aile içi mahremiyet kaygıları (Edwards & Grinter, 2001; Shehan & Edwards, 2007) üzerine çalışmalar olmasına rağmen, çocuklar özelinde bu kaygılarla ilgili olarak tartışılmamaktadır. Özellikle haberlerde çocukları güvende tutmaya yönelik verilen bilgilerin kıymetli olduğu söylenebilir.

Ebeveynlerin çocuklarının medyaya katılımını yönetmek ve düzenlemek için benimsedikleri ve geliştirdikleri çeşitli anne-baba uygulamaları dijital ebeveynliği gösteren ilk anlayıştır. Başlangıçta çocukların gelişimi ve davranışı üzerindeki etkilerini değerlendirmek için televizyon izleme düzenleme, kontrolü üzerine odaklanmış ebeveynin tutumu aslında dijital ebeveynliğin kökünü inşa etmiştir (Austin, 1993; Nathanson, 1999; Valkenburg ve diğerleri, 1999). İnternet, çocuklu ailelerde yaygın bir şekilde benimsendiğinden, yapılan araştırmalarda ebeveynlerin televizyona yönelik stratejilerinin çevrimiçi medyaya adapte edilip edilemeyeceği veya yeni yaklaşımlara gerek olup olmadığı incelenmektedir (Livingstone & Helsper, 2008). Aslında, dijital medyanın hem fiziksel taşınabilirliği hem de kişiselleştirme, görünürlük, kalıcılık gibi uygulamaları (Costa, 2018) televizyonun etkilerine nazaran oldukça zorluk oluşturur (Valkenburg ve diğerleri, 1999).

Çocukların internet kullanımını sağlamak ve onları risklerden korumak ebeveynlerin sorumluluğundadır. Ebeveynler, çocuklarına değerler, sosyal normlar ve kabul edilen davranışlar hakkında bilgi vermekle yükümlüdür. Ayrıca, ebeveynlerin çocuklarının çalışma hayatı, aileye yardım etmesi, sağlıklı kalması, güvenli, güvensiz kişiler, yerler, durumlar veya bilgiler hakkında doğru yargıda bulunmaları beklenmektedir. Bu sorumluluklar yerine getirilirken, ebeveynler (yani anne-baba, büyükanne, büyükbabaları diğer önemli kişiler ve ağabey, abla, kardeşler) önemli bir rol üstlenir hatta kendi yaşamsal deneyimlerini, toplumsal norm, gelenek ve bilgilerini aktarmaya çalışırlar (Livingstone & Byrne, 2018). Dijital medyanın günlük yaşamdaki erişilebilirliği ebeveynlik tarzlarından veya ailenin etik kurallardan etkilenir (Clark, 2013). Çocukların internet kullanımında dijital ebeveynlik üzerine yapılan en son araştırmalarda ebeveynler tarafından kullanılan çeşitli uygulamaların aslında fırsat verici ve kısıtlayıcı olmak üzere iki kategoriye ayrılabilceği sonucuna varılmıştır (Livingstone ve diğerleri, 2017). Kısıtlayıcı uygulama, çocukların çevrimiçi risklere maruziyetini azaltmada etkili olsa da, çok sayıda yan etkisi vardır. Çocukların dijital okuryazarlık geliştirme ve esneklik oluşturma fırsatlarını sınırlamakla birlikte çocuk-ebeveyn ilişkisini zedeler. Fırsat verici tutum ise bunun aksine çocukları güçlendirmeyi ve çevrimiçi medyaya aktif katılımlarını desteklemeyi amaçlayan bir dizi medya uygulamalarını ebeveyni ile birlikte kullanım, internet güvenliğinin takip edebilme gibi ebeveynin kontrolünü kolaylaştırıcı imkan sağlar (Mascheroni, Ponte & Jorge, 2018).

Ebeveyn rolleri, çocukların dijital dünyası da dahil olmak üzere tüm durumlar ve ortamlar için önem arz etmektedir. Ebeveynler ve çocuklar arasında pozitif, istikrarlı, duygusal bir bağ çocuk-ergen sağlığı ve gelişimine katkıda bulunan önemli bir faktördür. Dijital dünyada, ebeveynleri ile bağlantılı olduğunu hisseden bir çocuğun veya ergenin çevrimdışı ve çevrimiçi erişiminden korkmadan deneyimlerini paylaşma olasılığı daha yüksektir. Çocukların genel olarak ebeveynlerle olumlu bir ilişki içinde olduklarını söylediklerinde (destek ve övgü ile belli olur) çevrimiçi olumsuz şeyler olduğunda onlarla paylaşma olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Georgiev et al., 2017; Logar et al., 2016). Çocuk/ergenlerin faaliyetlerinin denetlenmesi, izlenmesi, davranış kurallarının, hatalı davranışların sonuçlarının belirlenmesi ve davranış için net beklentilerin iletilmesidir (DSÖ, 2007). Çocuklar ve dijital teknolojiler söz konusu olduğunda ise internette geçirilen zaman, internetin hangi durumlarda ne kadar kullanıma sunulacağı, nasıl bir sınırlandırma ve çevrimiçi ortamda nasıl bir denetleme sistemi uygulanacağı konusunda ebeveynlerin gerekli bilgiye vakıf olması gerekmektedir. Ailenin, bilişim konusunda gerekli eğitimi alması ya da bilişim desteği sağlaması sonrası uygun bir yöntemle özellikle 12-14 yaş arası çocuklar için çevrimiçi ortamda sınırlı, düzenli ve doğru bir gözlem - denetleme mekanizması oluşturulmalıdır (Phyfer ve diğerleri, 2016). Bir diğer çalışmada, çocukların çevrimiçi etkinliklerine ebeveyn katılımının çocukların yaşıyla birlikte azaldığını, ebeveynlerin yüzde 44'ünün 9 - 11 yaş arası çocuklarla ve yalnızca yüzde 30'unun 12 yaş ve üstü ile birlikte olduğu görülmüştür (Kanchev ve diğerleri, 2017). Yani bu durum çocuk-ergenin ebeveynlerinden ayrı olarak sağlıklı bir benlik duygusu geliştirmesi anlamına gelir (Livingstone, S., & Byrne, J. 2018). Bu, ergenlerin söylediklerini dinlemeyi, sorumluluklarını yerine getirmeleri ya da ailede yeni roller üstlenmeleri konusunda ebeveynin ergene

güvenmesini içerir. Dijital alanda bu, çocukların ve ergenlerin bağımsız olarak fiziksel dünyayı keşfetmelerine izin verildiği gibi interneti de bağımsız olarak keşfetmelerine izin vermek anlamına gelir. Ancak küçük çocuklar yaşları ve kapasitelerinden dolayı büyüklerinden daha fazla rehberliğe ihtiyaç duyacaktır. Özellikle 9-11 yaşındaki grubun, çevrimiçi ortamda hangi bilgilerin doğru olup olmadığını bilmenin zor olduğu belirtilmiştir (Byrne ve diğerleri, 2016). Çocuklar ve ergenler ebeveynleri ile özdeşleşir, evde belirlenen değerleri ve normları emer ve ebeveyn davranışlarını taklit etmeye çalışırlar. Ebeveynler boş zamanlarının çoğunu çevrimiçi geçirirse, çocukların da yapma olasılığı yüksektir. Ebeveynler çevrimiçi olarak çok fazla bilgi paylaşıyorsa, bu çocukların kendi kişisel bilgilerini veya arkadaşlarıyla ilgili bilgileri paylaşmalarını etkiler. Ancak kendilik duygularının gelişmesiyle çocuklar ailede yerleşik normdan ayrılabilir ve ebeveynlerinininkinden farklı bir yaklaşım izlemeye karar verebilirler. Çocukların çevrimiçi olarak içeriklerinin ve görüntülerinin ebeveynlerinin paylaşmasına sıcak bakmadıkları rapor edilmiştir (Blum-Ross & Livingstone, 2017). Ebeveynler büyüyen çocukların/ergenlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayamaz. Ayrıca ebeveynlik rolleri gereği çocuklarına gereken kaynakları aramak veya uygun hizmetlere erişimlerini sağlama vazifeleri de vardır. Çocukların korunması söz konusu olduğunda, dijital ebeveynlik önemli bir rol oynamaktadır. Fakat sadece ebeveynler değil, çocukların yaşamındaki akranlar, öğretmenler ve diğer yetişkinler de etkilidir. Çünkü çocuklara, çevrimiçi olarak incitici bir şey yaşayıp yaşamadıkları ve kime başvurdukları sorulduğunda önce “akranlarına” sonra “ebeveynlere” cevabını vermişlerdir (Byrne et al., 2016).

Dijital çağda ebeveynlerin en büyük sorunu; çocukların çevrimiçi fırsatlara doğru ve verimli erişimlerini sağlarken, onları potansiyel zararlı etkilerden de nasıl koruyacaklarıdır. Ve maalesef, çok küçük çocukların dijital medya kullanımları konusunda ebeveynlerin nasıl bir tutum sergilemeleri gerektiği konusunda hala araştırma eksikliği vardır. Mevcut araştırmalar, ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarında tutarsız olduklarını ve ev işlerini yaparken çocuk bakıcısı olarak veya çocukların davranışları için bir ödül ve ceza sisteminin bir parçası olarak teknolojiyi (tablet, televizyon, cep telefonu vb.) kullanma eğiliminde olduklarını göstermektedir (Chaudron et al., 2015). Özellikle de yaşanan Korona Virüs (Covid 19¹) sürecinde evde kalma zorunluluğu, sanal olarak okul derslerine katılma gibi nedenler teknoloji kullanımını artırmıştır. Tüm bu nedenlerden dolayı bilinçli dijital ebeveynlik ile ilgili yapılan bu çalışma pandemi döneminde ayrı bir önem arz etmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, Covid-19 sürecinde dijital ebeveynliğin farkındalığı farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaca ulaşabilmek için şu sorulara cevap aranacaktır:

Covid-19 sürecinde *dijital ebeveynlik farkındalığı* alt boyutları (olumsuz model olma, dijital ihmal, verimli kullanım ve risklerden koruma);

- ✓ En çok tercih edilen teknolojik alete göre,
- ✓ Evde eğlenmek için çocukla geçirilen zamana göre,
- ✓ Cinsiyete göre,
- ✓ Eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada, kolaylı örneklem yoluyla toplanmış verilerle yapılan ilişkisel tarama modeli ayrıca durum saptamaya dönük betimsel çalışma yapılmış olup anket-survey yöntemi (Büyüköztürk vd., 2009) kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Sakarya ilindeki 5- 12 yaş aralığında çocuğa sahip anne- babalardır. Araştırma, %61,7'si kadın, %38,3'ü erkek olmak üzere toplam üzere toplam 459 ebeveyninden oluşmaktadır.

¹ Koronavirüs Hastalığı, ilk Çin'in Vuhan eyaletinde görülen ve Aralık sonlarına doğru solunumsal şikayetlerle gelişen bir grup hastanın üzerinde yürütülen araştırmalar neticesinde 13/01/2020 tarihinde tanımlanmış bir virüstür (<https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-yeni-koronavirus-hastaligi-nedir>)-12.06.2020

2.3. Veri Toplama Aracı

Demografik veriler ve bazı değişkenlerin hakkında bilgi alabilmek için araştırmacılar tarafından hazırlanmış “Kişisel Bilgi ve Anket Formu”, Dijital ebeveynlik farkındalığını ölçmek için Manap (2020) tarafından geliştirilen “Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği” uygulanmıştır.

2.4. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, çocuk sayısı, sosyo-ekonomik düzeyi, çalışma durumu ve Covid-19 ile ilgili sorulara yer verilmiştir.

2.5. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği

Manap (2020) tarafından geliştirilen ölçek 5’li likert (1=hiçbir zaman ; 5=her zaman) olup, 16 maddeden oluşmaktadır. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği 5-12 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlere yönelik geliştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarından alınabilecek puan 4 ile 20 arasında değişmektedir. Ölçek toplam puan vermemektedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Alınan puanlar yükseldikçe; verimli kullanım, risklerden koruma, olumsuz model olma ve dijital ihmal düzeyi artmaktadır.

2.6. Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri araştırmaya katılmaya gönüllü olan 459 ebeveyninden elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan anket ve likert tipi ölçeklerin verileri yaşanan küresel salgından dolayı çevrimiçi ve gönüllülük esasına dayalı olarak elektronik ortamda toplanmıştır.

2.7. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS Version 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiksel parametrelerin (aritmetik ortalama, standart sapma, frekanslar) yanı sıra, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında örneklem grubundan toplanan verilerin analiz edilmesi sonrası elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Yapılan veri analizinde demografik bilgilerden (cinsiyet, eğitim durumu) ve Covid-19 sürecine ilişkin (en çok kullanılan teknolojik alet, çocukla eğlenmek için birlikte geçirilen zaman) anket sorularından elde edilen verilerle Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin 4 alt boyutundan (risklerden koruma, verimli kullanım, olumsuz model olma, dijital ihmal) alınan değerler karşılaştırılmış, birbiriyle ilişkisel durumlarına bakılarak istatistiksel analiz sonuçları uygun teknikler kullanılarak yansıtılmıştır.

Tablo 1. Araştırmadaki Örneklem Yapısının Demografik Özellikleri

DEĞİŞKEN		N	%	TOPLAM
Cinsiyet	Kadın	283	61,7	459
	Erkek	176	38,3	
Yaş	30 yaş ve altı	39	8,5	459
	31-40 yaş	302	65,8	
	41-50 yaş	103	22,4	
	50 yaş ve üstü	15	3,3	
Eğitim Düzeyi	İlkokul	42	9,2	459
	Ortaokul	53	11,5	
	Lise	98	21,4	
	Üniversite	222	48,4	
Aile Aylık Toplam Geliri	Lisansüstü	44	9,6	459
	0-1.500 TL	23	5	
	1.500-3.000 TL	84	18,3	
	3.000-4.500 TL	68	14,8	
	4.500-6.000 TL	96	20,9	
	6.000-7.500 TL	55	12	
	7.500-9.000	51	11,1	
	9.000 TL ve üzeri	82	17,9	
Çocuk Sayısı	1 çocuk	87	19	459
	2 çocuk	228	49,7	
	3 çocuk	113	24,6	

İş Durumu	4 çocuk ve üzeri	31	6,8	
	Ev Hanımı	173	37,7	
	Kamu Görevlisi	185	40,3	
	Özel Sektör Çalışanı	67	14,6	459
	Serbest Meslek	34	7,4	
	Çalışmayan	0	0	

Çalışmanın örneklem grubunu oluşturan 459 katılımcı içinde *cinsiyet* değişkenine göre %61,7'si kadın, %38,3'ü erkek; *yaş* değişkenine göre %8,5'i 30 yaş ve altı, %65,8'i 31-40 yaş aralığında, %22,4'ü 41-50 yaş aralığında, %3,3'ü 50 yaş ve üstü; *eğitim düzeyi* değişkenine göre %9,2'si ilkokul, %11,5'i ortaokul, %21,4'ü lise, %48,4'ü üniversite, %9,6'sı lisansüstü; *aile aylık toplam gelir* değişkenine göre %5'i 0-1.500 TL arasında, %18,3'ü 1.500-3.000 TL arasında, %14,8'i 3.000-4.500 TL arasında, %20,9'ü 4.500-6.000 TL arasında, %12'si 6.000-7.500 TL arasında, %11,1'i 7.500-9.000 TL arasında, %17,9'u 9.000 TL ve üzerinde; *çocuk sayısı* değişkenine göre %19'u 1 çocuk, %49,7'si 2 çocuk, %24,6'sı 3 çocuk, %6,8'i 4 ve üzerinde çocuk sahibi; *iş durumu* değişkenine göre %37,7'si ev hanımı, %40,3'ü kamu görevlisi, %14,6'si özel sektör çalışanı, %7,4'ü serbest meslek sahibidir.

3.1. Cinsiyet Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo2. Cinsiyet Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ortalama	SS	t	P
Risklerden Koruma	Kadın	283	15,809	3,316	4,482	0
	Erkek	176	14,318	3,692		

Tablo 2’de yer alan değerlerde araştırma kapsamında yer alan çalışma grubunun cinsiyete göre dağılımı puan ortalamaları, standart sapmaları verilmiş ve Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farklılık ise ilgili değişkene bağlı olarak *Bağımsız Örneklem t Testi* ile incelenmiştir. Ebeveynlerin cinsiyet durumları ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=,000$; $p<0,05$). Buna göre kadınlar erkeklere nazaran çocuklarını risklerden korumaya daha eğilimli olduğu söylenebilir.

3.2. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 3: Eğitim Durumuna Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma
Risklerden Koruma	İlkokul	42	15,69	3,966
	Ortaokul	53	15,528	3,905
	Lise	98	15,408	3,626
	Üniversite	222	15,238	3,295
	Lisansüstü	44	14,068	3,539
	Toplam	459	15,237	3,536

Tablo 4: Eğitim Durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Risklerden Koruma	Gruplar arası	76,116	4	19,029		
	Grup içi	5653	454	12,452	1,528	0,193
	Toplam	5729,115	458			

Tablo 3 ve tablo 4’da eğitim durumu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde* Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutu değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutu ile eğitim durumundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;4-454)}:1,528; p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveyn eğitim durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.3. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alet Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 5: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alete Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Risklerden Koruma	Televizyon	125	15,528	3,557
	Tablet	9	14,555	3,431
	Bilgisayar	64	14,671	3,464
	Telefon	261	15,26	3,548

Tablo 6: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Aletin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Risklerden Koruma	Gruplar arası	35,348	3	11,783		
	Grup içi	5693,767	455	12,514	0,942	0,42
	Toplam	5729,115	458			

Tablo 5 ve tablo 6’da Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet* değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;3-455)}:0,942; p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik aletin çocuklarına yönelik Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.4. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zaman Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 7: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamana Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Risklerden Koruma	0-1 saat	57	13,421	3,727
	1-2 saat	120	15,175	3,419
	2-3 saat	114	14,745	3,664
	3-4 saat	83	15,807	3,034
	5 saat ve üzeri	85	16,647	3,228

Tablo 8: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamanın Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Risklerden Koruma” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Risklerden Koruma	Gruplar arası	411,945	4	102,986		
	Grup içi	5317,17	454	11,712	8,793	0
	Toplam	5729,115	458			

Tablo 7 ve tablo 8’de Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutunun Covid-19 sürecinde ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin Covid-19 sürecinde çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Risklerden Koruma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($f_{(0,05;4-454)}:8,793$; $p<0,05$). Gruplar arasındaki bu farklılığın nereden kaynaklandığını belirlemek için “Scheffe Çoklu Karşılaştırma Testi” yapılmıştır. Yapılan Çoklu Karşılaştırma Testi sonucu 0-1 saat ile 1-2 saat ($p=,039$), 3-4 saat ($p=,003$) ve 5 saat ve üzerinde ($p=,000$) ayrıca 2-3 saat ile 5 saat üzerinde ($p=,005$) çocukları ile vakit geçiren ebeveynler arasında farklılaşma görülmüştür.

3.5. Cinsiyet Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 9: Cinsiyet Durumuna Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	SS	t	p
Verimli Kullanım	Kadın	283	17,766	2,5		
	Erkek	176	16,397	2,962	5,308	0

Tablo 9’de yer alan değerlerde araştırma kapsamında yer alan örneklem grubunun cinsiyet değişkenine göre N sayıları, aldıkları puanların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları verilmiş ve Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farklılık ise ilgili değişkene bağlı olarak *Bağımsız Örneklem t Testi* ile incelenmiştir. Ebeveynlerin cinsiyet durumları ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=,000$; $p<0,05$). Buna göre kadınlar erkeklere nazaran dijital ürünleri daha verimli kullanma becerisine sahiptir.

3.6. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 10: Eğitim Durumuna Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Verimli Kullanım	İlkokul	42	17,619	2,979
	Ortaokul	53	17,358	3,089
	Lise	98	17,153	2,947
	Üniversite	222	17,373	2,594
	Lisansüstü	44	16,272	2,452
	Total	459	17,241	2,765

Tablo 11: Eğitim Durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Verimli Kullanım	Gruplar arası	52,664	4	13,166		
	Grup içi	3449,443	454	7,598	1,733	0,142
	Toplam	3502,157	458			

Tablo 10 ve tablo 11’de eğitim durumu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde* Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutu değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutu ile eğitim durumundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;4-454)}:1,733$; $p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveyn eğitim durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.7. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alet Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 12: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alete Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Verimli Kullanım	Televizyon	125	17,472	2,641
	Tablet	9	16,666	3,24
	Bilgisayar	64	17,109	2,845
	Telefon	261	17,183	2,795

Tablo 13: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Aletin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Verimli Kullanım	Gruplar arası	11,598	3	3,866		
	Grup içi	3490,559	455	7,672	0,504	0,68
	Toplam	3502,157	458			

Tablo 12 ve tablo 13’de Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet* değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;3-455)}:0,504$; $p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik aletin çocuklarına yönelik Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.8. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zaman Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 14: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamana Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Verimli Kullanım	0-1 saat	57	16,07	3,363
	1-2 saat	120	16,758	2,452
	2-3 saat	114	17,193	2,965
	3-4 saat	83	17,915	2,45
	5 saat ve üzeri	85	18,117	2,332

Tablo 15: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamanın Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Verimli Kullanım” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

		Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Verimli Kullanım	Gruplar arası		209,458	4	52,365		
	Grup içi		3292,699	454	7,253	7,22	0
	Toplam		3502,157	458			

Tablo 14 ve tablo 15’de Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutunun Covid-19 sürecinde ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin Covid-19 sürecinde çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Verimli Kullanım” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($f_{(0,05;4-454)}:7,220$; $p<0,05$). Gruplar arasındaki bu farklılığın nereden kaynaklandığını belirlemek için “*Scheffe Çoklu Karşılaştırma Testi*” yapılmıştır. Yapılan Çoklu Karşılaştırma Testi sonucu 0-1 saat ile 3-4 saat ($p=,004$) ve 5 saat ve üzerinde ($p=,001$) ayrıca 1-2 saat ile 5 saat ve üzerinde ($p=,014$) çocukları ile vakit geçiren ebeveynler arasında farklılaşma görülmüştür.

3.9. Cinsiyet Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 16: Cinsiyet Durumuna Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	SS	t	p
Olumsuz Model Olma	Kadın	283	8,399	3,074		
	Erkek	176	10,375	3,123	-6,653	0

Tablo 16’da yer alan değerlerde araştırma kapsamında yer alan örneklem grubunun cinsiyet değişkenine göre N sayıları, aldıkları puanların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları verilmiş ve Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farklılık ise ilgili değişkene bağlı olarak *Bağımsız Örneklem t Testi* ile incelenmiştir. Ebeveynlerin cinsiyet durumları ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=,000$; $p<0,05$). Buna göre erkeklerin kadınlara nazaran olumsuz model olma puanı anlamlı düzeyde yüksektir.

3.10. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 17: Eğitim Durumuna Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Olumsuz Model Olma	İlkokul	42	7,595	3,076
	Ortaokul	53	8,792	3,432
	Lise	98	9,346	3,214
	Üniversite	222	9,283	3,185
	Lisansüstü	44	10,022	3,053
	Total	459	9,156	3,236

Tablo 18: Eğitim Durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Olumsuz Model Olma	Gruplar arası	149,567	4	37,392		
	Grup içi	4647,139	454	10,236	3,653	0,006
	Toplam	4796,706	458			

Tablo 17 ve tablo 18’de eğitim durumu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde* Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutu değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutu ile eğitim durumundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;4-454)}:3,653$; $p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveyn eğitim durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.11. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alet Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 19: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alete Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Olumsuz Model Olma	Televizyon	125	8,448	3,183
	Tablet	9	10,222	4,918
	Bilgisayar	64	9,859	3,231
	Telefon	261	9,287	3,149

Tablo 20: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Aletin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Olumsuz Model Olma	Gruplar arası	109,056	3	36,352		
	Grup içi	4687,65	455	10,303	3,528	0,015
	Toplam	4796,706	458			

Tablo 19 ve tablo 20’de Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet* değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;3-455)}:3,528$; $p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik aletin çocuklarına yönelik Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.12. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zaman Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 21: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamana Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Olumsuz Model Olma	0-1 saat	57	10,035	3,122
	1-2 saat	120	9,45	3,05
	2-3 saat	114	9,21	3,268
	3-4 saat	83	8,867	3,142
	5 saat ve üzeri	85	8,364	3,47

Tablo 22: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamanın Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Olumsuz Model Olma” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Olumsuz Model Olma	Gruplar arası	114,892	4	28,723		
	Grup içi	4681,813	454	10,312	2,785	0,026
	Toplam	4796,706	458			

Tablo 21 ve tablo 22’de Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutunun Covid-19 sürecinde ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin Covid-19 sürecinde çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Olumsuz Model Olma” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;4-454)}:2,785; p>0,05$).

3.13. Cinsiyet Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 23: Cinsiyet Durumuna Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	SS	t	p
Dijital İhmal	Kadın	283	9,24	3,552	-3,977	0
	Erkek	176	10,59	3,513		

Tablo 23’de yer alan değerlerde araştırma kapsamında yer alan örneklem grubunun cinsiyet değişkenine göre N sayıları, aldıkları puanların aritmetik ortalamaları, standart sapmaları verilmiş ve Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farklılık ise ilgili değişkene bağlı olarak *Bağımsız Örneklem t Testi* ile incelenmiştir. Ebeveynlerin cinsiyet durumları ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p=,000; p<0,05$). Buna göre erkeklerin kadınlara nazaran dijital ihmal düzeyleri daha yüksektir.

3.14. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 24: Eğitim Durumuna Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Dijital İhmal	İlkokul	42	8,619	3,734
	Ortaokul	53	9,792	3,894
	Lise	98	9,673	3,391
	Üniversite	222	9,774	3,6
	Lisansüstü	44	10,909	3,283
	Total	459	9,758	3,594

Tablo 25: Eğitim Durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Dijital İhmal	Gruplar arası	113,609	4	28,402		
	Grup içi	5804,55	454	12,785	2,221	0,066
	Toplam	5918,16	458			

Tablo 24 ve tablo 25’de eğitim durumu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde* Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutu değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutu ile eğitim durumundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;3-4-454)}:2,221$; $p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveyn eğitim durumunun Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.15. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alet Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 26: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Alete Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Dijital İhmal	Televizyon	125	9,416	3,307
	Tablet	9	11,444	4,126
	Bilgisayar	64	9,593	3,753
	Telefon	261	9,904	3,664

Tablo 27: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin En Çok Tercih Ettiği Teknolojik Aletin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Karelerin toplamı	df	Karelerin Ortalaması	f	p
Dijital İhmal	Gruplar arası	47,524	3	15,841		
	Grup içi	5870,633	455	12,902	1,228	0,299
	Toplam	5918,157	458			

Tablo 26 ve tablo 27’de Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutu düzeylerinin *Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet* değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($f_{(0,05;3-455)}:1,228$; $p>0,05$). Buna göre Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik aletin çocuklarına yönelik Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu üzerine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

3.16. Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zaman Değişkenine Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 28: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamana Göre Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutunun Ortalamaları, N Sayıları ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	Standart Sapma
Dijital İhmal	0-1 saat	57	11,403	3,958
	1-2 saat	120	10,008	3,443
	2-3 saat	114	9,429	3,542
	3-4 saat	83	9,566	3,197
	5 saat ve üzeri	85	8,929	3,68

Tablo 29: Covid-19 Sürecinde Ebeveynlerin Çocukları İle Birlikte Evde Eğlenmek İçin Geçirdikleri Zamanın Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin “Dijital İhmal” Alt Boyutu Üzerindeki Etkisine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Dijital İhmal	Gruplar arası	235,545	4	58,886		
	Grup içi	5682,612	454	12,517	4,705	0,001
	Toplam	5918,157	458			

Tablo 28 ve tablo 29’de Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutunun Covid-19 sürecinde ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman değişkenine göre N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları ile bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları gösterilmiştir. Ebeveynlerin Covid-19 sürecinde çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği’nin “Dijital İhmal” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($f_{(0,05;4-454)}:4,705$; $p<0,05$). Gruplar arasındaki bu farklılığın nereden kaynaklandığını belirlemek için “Scheffe Çoklu Karşılaştırma Testi” yapılmıştır. Yapılan Çoklu Karşılaştırma Testi sonucu 0-1 saat ile 2-3 saat ($p=,020$) ve 5 saat ve üzerinde ($p=,003$) çocukları ile vakit geçiren ebeveynler arasında farklılaşma görülmüştür.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Covid-19 sürecinde dijital ebeveynliğin farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır.

Covid-19 sürecinde dijital ebeveynlik farkındalığı alt boyutları (olumsuz model olma, dijital ihmal, verimli kullanım ve risklerden koruma);

- ✓ En çok tercih edilen teknolojik alete göre,
- ✓ Evde eğlenmek için çocukla geçirilen zamana göre,
- ✓ Cinsiyete göre,
- ✓ Eğitim durumuna göre farklılık göstermekte midir?

Araştırma sonucunda elde edilen bulgularda; Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin 4 boyutu (dijital ihmal, olumsuz model olma, risklerden koruma ve verimli kullanma) için Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet hangisidir şeklindeki anket sorusuna göre aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun nedeni; her türlü dijital teknolojinin artık hayatımızın tüm alanlarına (fatura yatırma, bankacılık işlemleri, çeşitli bilgilere hızlıca ulaşma, e-ticaret ile alışveriş, dizi-film izleme, çevrimiçi oyun oynama, anında- hızlı iletişim kurma, mesleki sitelerden yararlanma, uzaktan eğitim vb.) sirayet etmesiyle oluşan dijital dünyada daha farklı ve gelişmiş özellikler sunan akıllı telefon, tablet, televizyon, dizüstü bilgisayar gibi dijital araçların sunduğu kolaylıkların artması ama bunun yanında maliyetinin düşmesiyle her türlü dijital ürüne kolayca ulaşılabilirliğin artması olabilir. Ayrıca hayatın içerisinde sağladığı kolaylıklar, gereksinimleri hızlıca karşılaması sebebiyle zaruriyet haline gelmesi sadece tek bir teknolojik alete (eskiden sadece TV olması gibi) değil çeşitli teknolojik alete olan gereksinimden kaynaklanıyor olabilir. Bu çalışmada elde edilen bulguya dair alan yazın tarandığında; Kidron ve Rudkin (2017)’in dijital ortamda çocukluk gelişim dönemlerinin dikkate alınması ile ilgili çalışmasında, 6-9 yaş grubu çocukların TV ve video izleme çağında olduklarını ayrıca akıllı telefon veya tablete yönelik ilgide artış olduğu gözlenmiştir. Lauricella ve diğerleri (2015) tarafından yapılan bir çalışmada hem ebeveyn hem de çocukların çoğunlukla televizyon, bilgisayar, akıllı telefon ve tablet kullanmayı tercih ettikleri belirtilmiştir.

Araştırmadan elde edilen diğer bulguda; Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin 3 boyutunda (dijital ihmal, risklerden koruma ve verimli kullanma) Covid-19 sürecinde ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman şeklindeki anket sorusuna göre aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Özellikle ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman diliminin 5 saat ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni; anne-babalar dijital dünyanın çocuklarını aile, arkadaş ve sosyalleşmede sıkıntı yaşadıklarını (Yalçın ve Duran, 2017) düşüncelerinden dolayı çocuklarını internetin asosyal ortamından uzak tutma çabasıyla ailece eğlenerek

vakit geçirme çabası olabilir. Ayrıca anne-babalar çocuklarını dijital ortamda bulunmalarını kısıtladıklarında asi tepkilerle karşılaştıkları için çocuklarıyla birlikte eğlenceli vakit geçirmeye çalışarak onları kontrol etmeye çalışmaları da olabilir. Alan yazın tarandığında; Ergüney (2017) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerin, çocuklarının ailece birlikte vakit geçirdikleri süreden daha uzun süre internette vakit geçirmelerinden şikayetçi olmalarına rağmen kendi işlerinden dolayı veya çocuk kendisini rahatsız etmesin diye çocuklarının tablet veya akıllı telefon kullanmalarına izin verdiği görülmektedir. Yalçın ve Duran (2017) da yaptığı çalışmada; ebeveynler, çocuklarının internet kullanım süresinin beraberce geçirilen vakitten daha fazla olduğunu belirtmiştir. Özkan ve Hira (2017) ile Toran vd. (2016)'nin yaptığı araştırmada da ebeveynlerin ev işlerini daha rahat yapmak yada özellikle iş dönüşü dinlenmek için çocuklarının cep telefonu, bilgisayarla vakit geçirmelerine ses çıkarmadıkları rapor edilmiştir. Ayrıca çocukların dijital oyun oynamaları annelerin genellikle ev işleri veya kendi özel işlerine zaman ayırmaları için kullandıkları bir araca dönüştüğü görülmüştür. Aynı şekilde Günüş ve Atlı (2018) da çalışmada ebeveynlerin iki yaşındaki çocukları için yemek yedirme, susturma/oyalama, uyutma ve konuşmasını sağlama gerekçeleriyle dijital araç ile daha çok vakit geçirdiklerini belirlemişlerdir. Çalışkan ve Özbay (2015)'in araştırmasında ilköğretim öğrencilerin %15'inin akşam ailesiyle birlikte vakit geçirmek yerine, odasında tek başına internette takıldığı ve yaklaşık dörtte birinin teknolojiye erişme konusunda ailesiyle çatışma yaşadığı ve bu yüzden aile ortamını sıkıcı bulduğu için uzaklaşmak istediği rapor edilmiştir. Kuzu (2011)'in araştırmasında çocukların internet kullanım süreleri arttıkça, aileleri ile geçirdikleri zamanın azaldığı, internetin aile içi çatışmaya daha çok neden olduğu, insanların yüz yüze zaman geçirmelerini daha fazla engellediği belirtilmiştir.

Bir diğer bulguda da; ebeveynlerin cinsiyet durumları ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği'nin 4 boyutundan (dijital ihmal, olumsuz model olma, risklerden koruma ve verimli kullanma) aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Annelerin, olumsuz model olma ve dijital ihmal düzeylerinin babalardan daha düşük olduğu; verimli kullanım ve risklerden koruma düzeylerinin ise babalardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadınların risklerden koruma ve verimli kullanım alt boyut düzeylerinin daha yüksek olmasının nedeni; annelerin babalara nazaran dijital dünyaya girdiklerinde çocuklarının yanında bulunmayı daha fazla istemeleri olabilir. Zaten kültürümüzde çocuklarla ilgilenen, yetiştirilmesinden sorumlu olan genellikle annelerdir. Dolayısıyla çocuk ile daha çok zamanı anne geçirir ve internet kullanım süresini, girdiği siteleri, oynadığı oyunları gözlemleme, kontrol edebilme, risklerden koruma ve verimli kullanmasını sağlama şansı daha yüksek olabilir. Olumsuz model olma ve dijital ihmal düzeylerinin erkeklerde daha yüksek olmasının nedeni; Grint ve Woolgar (1997)'a göre; erkeğin eril yapısı gereği teknolojinin yapılandırılması erkeklerde öncülük izleri vardır. Yani erkeğin doğasından kaynaklı olarak kadınlara nazaran dijital konulara daha fazla ilgililer ve daha fazla zaman harcıyorlar. Dolayısıyla teknoloji, internet ile daha fazla zaman geçirmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Ancak ebeveynlerin eğitim durumları ile Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin 4 boyutundan (dijital ihmal, olumsuz model olma, risklerden koruma ve verimli kullanma) aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Alan yazın incelendiğinde bu araştırmada cinsiyet ve eğitim durumu değişkeniyle ilgili elde edilen bulguları destekleyen araştırmalara rastlanmıştır. Yaman ve diğerlerinin (2019) yaptığı çalışmada da dijital ebeveynlik öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet ve eğitim durumuna göre farklılaşmadığı rapor edilmiştir. Yine Durak ve Seferoğlu (2018) tarafından yapılan bir araştırmada anne-baba eğitim durumu ile akıllı telefon bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Doğan (2013)'in çalışmada da öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyi ile ebeveyn eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde, elde edilen bulguyu desteklemeyen çalışmalarda görülmüştür. Gençler (2016)'in çalışmasında okul öncesi çocukların bilgi ve iletişim teknoloji kullanım becerisiyle ebeveynlerin öğrenim düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaokul ve lise mezunu ebeveynlerin bilgi ve iletişim teknoloji kullanım beceri düzeyinin lisans mezunu ebeveynlerden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yine İkiz ve diğerleri (2015) tarafından yapılan araştırmada anne-baba eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların aşırı ve problemlerli internet kullanımı artmaktadır. Çevik ve Çelikkaleli (2010)'nin çalışmasında da "lise mezunu" kadının çocuğunun internet bağımlılık puan ortalaması, "okur-yazar olmayan" ve "ilköğretim" olan kadının çocuğunun internet bağımlılık puan ortalamasından anlamlı bir biçimde daha yüksektir. Baba eğitim durumuna göre ise; çocukların internet bağımlılık puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Yine Redmiles (2018)'in araştırmasında, eğitim düzeyi yüksek olan anne-babaların çocuklarına bilinçli bilgisayar kullanım davranışlarını öğretmede destek olma eğilimlerinin daha yüksek olduğu rapor edilmiştir.

4.1. Sonuç

Dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi cinsiyete göre incelendiğinde; babaların annelere nazaran olumsuz model olma ve dijital ihmal düzeyinin daha düşük olduğu; verimli kullanım ve risklerden koruma düzeyinin ise annelerde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi eğitim düzeyine göre incelendiğinde; anne- babaların eğitim durumu değişkenine göre olumsuz model olma, risklerden koruma, verimli kullanım ve dijital ihmal düzeylerinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin 4 boyutu (dijital ihmal, olumsuz model olma, risklerden koruma ve verimli kullanma) için Covid-19 sürecinde ebeveynlerin en çok tercih ettiği teknolojik alet hangisidir şeklindeki anket sorusu incelendiğinde; aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin 4 boyutu (dijital ihmal, risklerden koruma ve verimli kullanma) için Covid-19 sürecinde ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman şeklindeki anket sorusu incelendiğinde; aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Özellikle ebeveynlerin çocukları ile birlikte evde eğlenmek için geçirdikleri zaman diliminin 5 saat ve üzeri olduğu bulunmuştur. Ancak dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin “olumsuz model olma” alt boyutu aldıkları puanların ortalamaları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Küresel olarak teknolojik yeniliğin hızlı temposu, çocukların çok rahat ve hızlı şekilde bir dizi dijital cihaz ile internete erişebilmesi ebeveynleri yetkinlikleri, rolleri ve yaptırımları konusunda zorlayarak yeterliliğini zayıflatır bu da çocukların destek için ebeveynlere dönme istekliliğini baltalar. Dolayısıyla anne-babaların dijital ebeveynlik farkındalığını güçlendirmek oldukça önem kazanmıştır.

4.2. Öneriler

Elde edilen bulgular ışığında; anne- babalar çocuklarını dijital dünyanın negatif etkilerinden ve risklerinden korumak istiyorlarsa ailecek planlanmış etkinliklerle verimli ve kaliteli vakit geçirmeleri önerilebilir. Ayrıca çocuklarıyla sağlıklı ilişkiler kurup geliştirerek aile içi iletişimin artırılması önerilebilir.

Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin dijital ihmal ve risklerden koruma alt boyutlarına ilişkin babaların düzeyleri annelere nazaran daha yüksek bulunmuştur. Bu nedenle babaların çocuklara bilişim araçlarını kısıtlamak, yasaklamak yerine bilinçli kullanım konusunda örnek rol-model olmaları önerilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, 5-12 yaş aralığında çocuğa sahip anne-babalar ile sınırlıdır

KAYNAKÇA

Austin, E. (1993). Exploring the effects of active parental mediation of television content. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 37(2), 147-158.

Boyd, D. (2007). Social Network Sites: Public, Private, or What? *Knowledge Tree* 13, May.

Blum-Ross, A. & Livingstone, S. (2017). Sharenting, Parent Blogging and the Boundaries of the Digital Self. *Popular Communication*, 15(2), 110-125.

Byrne, J., Kardefelt-Winther, D., Livingstone, S. & Stoilova, M. (2016). Global Kids Online Research Synthesis, 2015-2016. Florence: UNICEF Office of Research – Innocenti and London School of Economics and Political Science.

Clark, L. (2013). *The parent app: Understanding families in the digital age*. Oxford: Oxford University Press.

Costa, E. (2018). Affordances-in-practice: An ethnographic critique of social media logic and context Collapse. *New Media & Society*, 20(10), 3641-3656.

Crabtree, A. & Rodden, T. (2004). Domestic routines and design for the home. *Computer Supported Cooperative Work: An International Journal*, 13 (2),191-200.

Çalışkan, Ö., ve Özbay, F. (2015). 12-14 Yaş aralığında ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı eksikliğini yabancılaşma ve anne baba tutumları: Düzce ili örneği. *Journal of International Social Research*, 8(39), 441-458.

Çevik, G. B., ve Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 19(3), 225-240.

Doğan (2013). İnternet bağımlılığı yaygınlığı. Yayınlanmamış Yükselinans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Programı. İzmir.

Durak, H., ve Seferoğlu, S. S. (2018). Ortaokul öğrencilerinin akıllı telefon kullanımları ve bağımlılık düzeyleriyle ilgili unsurları. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 1-23.

Edwards, W. K. & R. E. Grinter. (2001). At Home with Ubiquitous Computing: Seven Challenges, *UbiComp*, p256-272.

Ergüney, M. (2017). İnternetin okul öncesi dönemdeki çocuklar üzerindeki etkileri hakkında bir araştırma. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(17), 1917-1938.

Gençer, E. (2016). Okul öncesi çocukların bilgi ve iletişim teknolojileriyle etkileşiminin bazı değişkenler yönünden incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 24(5), 2235-2252.

Georgiev, M., Hajdinjak, M., Kanchev, P. & Apostolov, G. (2017). Parental Support for Development of Children's Digital Skills. Sofia: Bulgaria Kids.

Grinter, R.E. & Eldridge. (2001). M., y do tngrs luv 2 txt msg? ECSCW, p219-238.

Grinter, R.E. & Palen, L., (2002). Instant Messaging in Teen Life, CSCW, p21-30.

Grint, K & Woolgar, S., (1997). The Machine At Work: Technology, Work And Organization (Cambridge: Polity Press)

Günüç, S., ve Atli, S. (2018). 18-24 aylık bebeklerde teknolojinin etkisine yönelik ebeveyn görüşleri. *The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 1-22.

İkiz, E., Asıcı, E., Kaya, Z., ve Sakarya, Ö. (2015). Problemler internet kullanımının ailesel değişkenler açısından incelenmesi. *Güncel Psikiyatri ve Psikonörofarmakoloji Dergisi*, 5(2), 7-15.

Kanchev, P., Hajdinjak, M., Georgiev, E. & Apostolov, G. (2017). Are Digital Natives Digitally Literate: Insights From a National Representative Survey, 2016. Sofia: Bulgaria Kids.

Kidron, B., and Rudkin, A. (Editors) (2017). Digital childhood: addressing childhood development milestones in the digital environment. University of Southampton Institutional Repository.

Kuzu, A. (2011). İnternet ve aile. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(27), 9-32.

Lauricella, A. R., Wartella, E., and Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36, 11-17.

Lederer, S., Hong, I., Dey, K., & Landay, A. (2004). Personal Privacy through Understanding and Action: Five Pitfalls for Designers, *Personal and Ubiquitous Computing*, 8, 6, 440-454.

Livingstone, S. & Helsper, E. (2008). Parental Mediation and Children's Internet use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(4), 581-599.

Livingstone, S., Ólafsson, K., Helsper, E. J., Lupiáñez-Villanueva, F., Veltri, G. A., & Folkvord, F. (2017). Maximizing Opportunities and Minimizing Risks for Children Online: The Role of Digital Skills in Emerging Strategies of Parental Mediation. *Journal of Communication*, 67(1), 82-105.

Livingstone, S., & Byrne, J. (2018). Parenting in the Digital Age. *Digital Parenting*, 19.

Logar, S., Anzelm, D., Lazic, D. & Vujacic, V. (2016). Global Kids Online Montenegro: Opportunities, Risks and Safety. IPSOS, Government of Montenegro and UNICEF.

Manap, A. (2020). *Anne babalarda dijital ebeveynlik farkındalığının incelenmesi* (Doktora tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Malatya.

- March, W. & Fleuriot, C., Girls, (2006). Technology and Privacy: Is My Mother Listening. CHI, p107-110.
- Mascheroni, G., Ponte, C., & Jorge, A. (2018). Digital parenting: The challenges for families in the digital age. Nordicom.
- Nathanson, A. (1999). Identifying and Explaining the Relationship Between Parental Mediation and Children's Aggression. Communication Research, 26(6), 124-143.
- Özkan, A., ve Hira, İ. (2017). Dijital medya ve sosyalleşme: 6-12 yaş çocukların sosyalleşmesine dair ebeveyn görüşleri (İstanbul Örneği). Kesit Akademi Dergisi, 3(9). 245-270.
- Palen, L. & Dourish, P. (2003). Unpacking Privacy for a Networked World. CHI, p129-136
- Phyfer, J., Burton, P. & Leoschut, L. (2016). South African Kids Online: Barriers, Opportunities and Risks. A Glimpse into South African Children's Internet use and Online Activities. Technical Report. Cape Town: Centre for Justice and Crime Prevention.
- Redmiles, E. M. (2018, June). Net benefits: digital inequities in social capital, privacy preservation, and digital parenting practices of us social media users. In Twelfth International AAAI Conference on Web and Social Media.
- Rode, J. A. (2009). Digital parenting: designing children's safety. People and Computers XXIII Celebrating People and Technology, 244-251.
- Shehan, E. & Edwards, W. K. (2007). Home networking and HCI: what hath god wrought? CHI, p547-556.
- Tolmie, P., Crabtree, A., Rodden, T., Greenhalgh, C. & Benford, S. (2007). Making the Home Network at Home: Digital Housekeeping, ECSCW, p331-350.
- Tolmie, P., Pycock, J., Diggins, T., MacLean, A., & Karsenty, A. (2002). Unremarkable Computing, CHI, p399-406.
- Toran, M., Ulusoy, Z., Aydın, B., Devenci, T., ve Akbulut, A. (2016). Çocukların dijital oyun kullanımına ilişkin annelerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. Kastamonu Education Journal, 24(5), 2263.
- Valkenburg, P., Krccmar, M., Peeters, A. & Marseille, N. (1999). Developing a Scale to Assess Three Styles of Television Mediation: Instructive Mediation, Restrictive Mediation, and Social Coviewing. Journal of Broadcasting & Electronic Media, 43(1), 52-67.
- World Health Organisation (2007). Helping Parents in Developing Countries Improve Adolescents' Health. Geneva.
- Yalçın, H., ve Duran, Z. (2017). Çocukların iletişim araçları ve internet kullanma durumu ile aile-çocuk internet bağımlılık düzeyleri. Electronic Turkish Studies, 12(23), 219-236.
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A., N., Güyer, T. (2019). Ebeveynlerin dijital ebeveynlik yeterliklerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi. Eğitim ve Bilim, 44 (199). 149-172.